

**ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту соціальної та
політичної психології
Микола Слюсаревський

«01» травня 2025 року

**Загальна короткострокова програма підвищення кваліфікації
«ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ БЕЗПЕКИ УЧАСНИКІВ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ»**

за напрямом: *педагогічні працівники закладів освіти галузі знань: А1*
Освітні науки

Шифр програми	ЗК/2025/003
Навчальний рік	2025
Кількість кредитів ECTS	1
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Затверджено та рекомендовано до друку Вченою радою Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (протокол № 5 від «01» травня 2025 року)

Рецензенти:

Кондратова Людмила Григорівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка відділу цифрової трансформації Інституту цифровізації освіти Національної академії педагогічних наук України,

Старовойтенко Олег Олегович – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник відділу психології малих груп і міжгрупових відносин ІСПП НАПН України

ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

1. Загальна інформація	
Назва програми	Цифрові технології для безпеки учасників освітнього процесу
Шифр програми	ЗК/2025/003
Тип програми за змістом	Загальна короткострокова програма підвищення кваліфікації
Форма навчання	Дистанційна
Цільова група	Для науково-педагогічних працівників закладів освіти, методистів ресурсних центрів, викладачів-тьюторів (організаторів) дистанційного навчання, практичних психологів
Передумови навчання за програмою	Наявність ступеня магістра
Найменування замовника освітніх послуг у сфері професійного навчання за програмою	Відокремлений структурний підрозділ "Київський фаховий коледж морського і річкового флоту та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій"
Найменування партнера (партнерів) програми	
Обсяг програми	1 кредит ЄКТС
Тривалість програми та організація навчання	Загальна тривалість програми: 10 днів протягом 2 тижнів.
Мова(и) викладання	Українська мова.
Напрямок(и) підвищення кваліфікації, який (які) охоплює програма	Напрямок - <i>педагогічні працівники закладів освіти галузі знань: А1</i> Освітні науки
Перелік професійних компетентностей, на підвищення рівня яких спрямовано програму	Інтегральна компетентність. Загальні компетентності: психологічна, нормативно-правова. Спеціальні (фахові, предметні, посадово-функціональні) компетентності: науково-методична; цифрова та інноваційно-дослідницька, інформаційно-комунікаційна.
Укладач програми	Андрос Мирослав Євгенійович, старший науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення моніторингових досліджень та освітньої діяльності Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. androsme72@ukr.net
2. Загальна мета	

- поглиблення, розширення та систематизація знань слухачів КПК з питань, пов'язаних із: теорією інформації та комунікації, нетикету, кібербезпекою та кіберубезпеченістю, нормативною складовою кібербезпеки у вітчизняному інтернет-середовищі; інтернет-субкультурою віртуальної комунікації; психологічні небезпеки, яким може піддаватися людина в мережі: кібербуллінг, кібермобінг, кіберфабінг, номофобія, кіберсталкінг, кібергрумінг і т.п.
- практичне ознайомлення із особливостями кіберпростору: сутність та основні правила нетикету та кібербезпеки;
- практичне застосування правил нетикету та кібербезпеки в освітньому кіберпросторі: внутрішній локальний простір закладу освіти, зовнішній мережевий простір закладу освіти;
- розвиток інформаційно-комунікаційної компетентості слухачів, зокрема розвиток уявлень про безпечне та правильну комунікацію під час побудови інформаційно-освітнього середовища освітнього закладу (локального та зовнішнього) на базі хмарних технологій.

3. Очікувані результати навчання

знання	<ul style="list-style-type: none"> – сутність і призначення інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій; – принципи і засади інноваційного розвитку інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій для підтримки психічного здоров'я особистості в кризових станах; – вимоги мережевого етикету (нетикет) і культура віртуального спілкування, особливості його застосування в інформаційно-комунікаційному середовищі освітнього закладу; – психологічні небезпеки, яким може піддаватися людина в мережі (хейтерство, кібербуллінг, кібермобінг, фаббінг, сталкінг);
уміння	<ul style="list-style-type: none"> – аналізувати наукові підходи до тлумачення понять «інформація», «сприймання та сприйняття інформації», «віртуалізація життєдіяльності», «нетикет», «кібербезпека», «психічне здоров'я особистості», «кризові стани», «травма», вітчизняний і зарубіжний досвід застосування цифрових технологій для підтримки та подолання особистісних кризових станів; – використовувати новітні інформаційно-комунікаційні технології у власному життєвому просторі та в освітньому віртуальному просторі для підтримки психічного здоров'я в кризових станах;
навички	<ul style="list-style-type: none"> – розпізнавання віртуальних мережевих загроз; – виявлення ознак стресу та розуміння його впливу на психічне та фізичне здоров'я; – використання цифрових технологій для емоційної саморегуляції та стабілізації; – складання власного плану профілактики та подолання індивідуальної травми цифровими засобами; – застосування можливості веб-додатків, що базуються на хмарних технологіях, в освітньому процесі із урахуванням особливостей кібербезпеки.

4. Викладання та навчання (методи навчання, форми проведення навчальних занять)

лекції, семінарські заняття, самостійна робота

5. Ресурсне забезпечення дистанційного навчання

Назви вебплатформи, вебсайту,	Zoom, Google Meet
-------------------------------	-------------------

електронної системи навчання, через які здійснюватиметься дистанційне навчання із зазначенням посилання (вебадреси)	
6. Оцінювання і форми поточного, підсумкового контролю	
Критерії оцінювання та їх питома вага у підсумковій оцінці (%)	відвідування занять - 30%; проходження дистанційного навчання - 50%; підсумковий контроль - 20%.
Форма підсумкового контролю	Ессе за напрямком навчання (використовуючи навчальну тематику), презентація практичного проекту.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. МЕРЕЖЕВИЙ ЕТИКЕТ (НЕТИКЕТ): СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	4	4	1
Модуль 2. ЗАГРОЗИ КІБЕРПРОСТОРУ: СУТНІСТЬ ТА СПОСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	4	4	2
Модуль 3. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС КРИЗИ: МОЖЛИВОСТІ ПОДОЛАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТА КОЛЕКТИВНОЇ ТРАВМ	4	4	1
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	-	2	
ВСЬОГО	12	14	4

ПРОГРАМА НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА ПРОГРАМОЮ «Цифрові технології для безпеки учасників освітнього процесу»

Модуль 1. МЕРЕЖЕВИЙ ЕТИКЕТ (НЕТИКЕТ): СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Тема 1.1. Інтернет як технологія та як новий соціо-культурний простір. Феномен інформації. Філософія та технології соціальних комунікацій.

Тема 1.2. Теорія та практика етики віртуальної мережевої комунікації (нетикет).

Модуль 2. ЗАГРОЗИ КІБЕРПРОСТОРУ: СУТНІСТЬ ТА СПОСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Тема 2.1. Визначення понять «кіберпростір», «кіберсоціалізація», «кібербезпека». Система кібербезпеки України. Академічна кібербезпека (ЗВО, ЗЗСО, науково-дослідницькі інститути і т.д.). Правове регулювання. Практичні приклади віртуального шахрайства.

Тема 2.2. Сутність терміну «кібернасильство» («кіберагресія»). Види кібернасильства: приклади (булінг, моббінг, фаббінг, сталкінг і т.п.). Девіації агресії в віртуальних соціальних мережах.

Модуль 3. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС КРИЗИ: МОЖЛИВОСТІ ПОДОЛАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТА КОЛЕКТИВНОЇ ТРАВМ

Тема 3.1. Цифрове сприймання та сприйняття інформації в контексті психічного здоров'я особистості. Криза суспільна (карантинні обмеження, воєнний стан), криза особистісна. Віртуально-інформаційна травматизація. Зміна поколінь.

Тема 3.2. Штучний інтелект (ШІ) для підтримки психічного здоров'я та рівноваги. Веб-ресурси, онлайн-сервіси, спільноти, меседжери (телеграм-канали), мобільні додатки з психологічної підтримки.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підготовка есе та/або презентація практичного проекту.

ДОСТУП ДО ПРОГРАМИ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Інститут забезпечує відкритість і доступність інформації про кожну програму підвищення кваліфікації для педагогічних працівників шляхом її оприлюднення на своєму веб-сайті (<https://ispp.org.ua/>). Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання.

ОПРИЛЮДНЕННЯ

Протягом 15 календарних днів після видачі документів про підвищення кваліфікації Інститут оприлюднює їх перелік на своєму веб-сайті. Перелік містить таку інформацію: прізвище та ініціали педагога, який пройшов підвищення кваліфікації; форму, вид, тему (напрямок, найменування) та їх обсяг (тривалість) у годинах або кредитах ЄКТС; дату видачі та обліковий запис документа про підвищення кваліфікації.

ЛІТЕРАТУРА, ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ, ОБОВ'ЯЗКОВІ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ

1. Андрос М.Є. *Питання нетикету в сучасних освітніх умовах*. Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти (2). 2022. стор. 117-127. ISSN 2786-5495. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734408>.
2. Андрос М.Є. *Психічне здоров'я особистості в навчальних закладах*. Педагогіка і психологія, випуск 4. 1995. С. 27-33.
3. Андрос М.Є. *Психічне здоров'я особистості: психологічне консультування керівників шкіл*. Освіта і управління 2 (2), 1998. С. 60-67.
4. Андрос М.Є. *Психологічна нормативність у контексті проблеми особистісного існування людини*. Філософські обрії. випуск 4. 2000. С. 49-62.
5. Андрос М.Є., Карамушка Л.М. *Психічне здоров'я особистості: можливості його забезпечення керівником школи*. Програма спеціального курсу для фахового удосконалення керівників закладів середньої освіти. Освіта і управління 5 (2), 2002. С. 131-151.
6. Андрос М.Є. *Цифрові технології для безпеки учасників освітнього процесу в кризових умовах. Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній заклад середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти. Actual problems in the system of education: general secondary education institution – pre-university training – higher education institution*. Київ: НАУ. №4 (2024).
7. Андрос М.Є. *Питання нетикету в сучасних освітніх умовах*. Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти (2). 2023. стор. 117-127.

- ISSN 2786-5495. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734408>. <https://jrnل.nau.edu.ua/index.php/DEU/issue/view/909>.
8. Баришполец О.Т. *Брехня в інформаційному просторі та між особовій комунікації*: монографія. Національна академія педагогічних наук, Інститут соціальної та політичної психології. Кіровоград. 2014. Імекс-ЛТД. 648 с.
9. Бауман Зігмунд. *Глобалізація. Наслідки для людини та суспільства* / пер. з англ. І. Андрущенко. Київ. Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008.- 109 с.
10. Березан В.І. *Використання феномену кіберсоціалізації студентської молоді в підготовці майбутнього соціального педагога* (uk). [Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології](#), (2015). № 8 (52).
11. Віртуальна «реальність» публічних бібліотек: метод. поради / упоряд. О. Шматько, С. Дмитрів. Л. Ліга-прес, 2011. 40 с. (Секрети бібліотечної майстерності)
12. Вознюк О.В. *Негативні наслідки кіберсоціалізації* // Регіональна науково-практична інтернет-конференція «Інтернет-бум: психолого-педагогічні проблеми та наслідки агресивноінформаційного впливу на психологічне здоров'я і розвиток дітей та учнів», листопад 2017 року. Житомир URL: http://eprints.zu.edu.ua/26318/1/stat_voznyuk.pdf
13. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?» за ініціативою Олени Зеленської URL: <https://center.diia.gov.ua/blog/vseukrainska-programa-mentalnogozdorova-ti-ak-za-iniciativou-oleni-zelenskoj>.
14. Додаток: Комп'ютерний сленг [Електронний ресурс]: сайт Вікісловник: Вільний словник. URL: <http://bit.ly/1wQ1IS8>.
15. Доктрина інформаційної безпеки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017>
16. Етика спілкування. Проблеми віртуальної реальності [Електронний ресурс]: сайт Етика сьогодні: Актуально про етику та мораль. URL: <http://www.etica.in.ua/etika-spilkuvannya-problemi-virtual-noyireal-nosti/>.
17. Закон України «Про освіту» (в редакції від 26.06.2020 року).
18. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 року № 463-IX
19. Інтернет-діалект [Електронний ресурс]: сайт Тиждень.ua. URL: <http://tyzhden.ua/Publication/2520>.
20. Інтернет-скорочення [Електронний ресурс]: сайт Computer.lviv.ua. URL: <http://computer.lviv.ua/docs/internet-sleng>.
21. Кастельс Мануель. *Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства*. Пер. З англ. Київ. «Ваклер», 2007. 304 с.
22. [КІБЕРБУЛІНГ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА](#). Міхєєва О.Ю., Корнієнко М. М., 2018.
23. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва: моногр. Д.В.Дубов. Київ.: НІСД, 2014. 328с. [ISBN 978-966-554-240-7](#).
24. Кіберсоціалізація в умовах інформаційної війни / Матеріали науково-практичного семінару (м. Київ, 16 травня 2018 р.) ; [за ред. Н.Л. Дятел]. –[Електронний ресурс]. 2018. URL: <http://mediaosvita.org.ua/book/kibersotsializat...matsijnoyi-vijny/>
25. Комп'ютерний сленг [Електронний ресурс]: сайт Вікісловник: Вільний словник. URL: <http://bit.ly/1wQ1IS8>.
26. *Кравцова М.О.* Запобігання кіберзлочинності в Україні: монографія / М.О.Кравцова, О.М.Литвинов / [За загальною редакцією д-ра юрид. наук, проф. О.М.Литвинова]. Харків: Панов, 2016.—[ISBN 978-617-7293-94-0](#).
27. Культура віртуального спілкування: методично-бібліогр. матеріали / уклад. Є. Кулик, О. Бартош; ред. В. Кучерява, С. Чачко; ДЗ Державна б-ка України для юнацтва. Київ, 2010. – 65 с. – URL: http://www.4uth.gov.ua/library_science/publishing/netiquette_2010.doc

28. Культура віртуального спілкування: методичні поради / Упр. культури, національностей та релігій Хмельниц. облдержадмін.; ХОУНБ ім. М. Островського. – Хмельницький, 2014. – 28 с.
29. Марина Дворник. *Використання смартфон-застосунків в умовах психотравматизації населення.* URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2760>
30. Марина Дворник. *Психологічні мобільні додатки: можливості подолання травми.* URL: https://mediaosvita.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/Dvornyk-M.S._-Psychologichni_mobilni_dodatky.pdf.
31. Махній М. М. *Мережеве суспільство: кіберпсихологічний путівник* / М. М. Махній. Київ: Academia.edu, 2018. – 176 с.
32. Медіаграмотність та інформаційна безпека: інформаційний бюлетень / За наук. ред. Л. А. Найдюнової, упоряд. О. О. Кришовська [Найдюнова Л. А., Дятел Н. Л., Вознесенська О. Л., Череповська Н. І., Обухова Н. О., Чаплинська Ю. С., Дідик Н. І.]. – Київ: Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України, 2018 –128 с.
33. Мережевий сленг офіційно увійшов в англійську [Електронний ресурс]: сайт Укрінформ. URL: <http://bit.ly/Uk80wZ>.
34. Мережевий сленг поповнив Оксфордський словник англійської мови [Електронний ресурс]: сайт DW. URL: <http://bit.ly/1nZ8aFM>.
35. Микосовський М. *Моральний кодекс інтернетівця (нетикет):* сайт Дивен світ. URL: <http://dyvensvit.org/blogs/467.html>
36. Микосовський М. Моральний кодекс інтернетівця (нетикет) [Електронний ресурс]: сайт Дивен світ. URL: <http://dyvensvit.org/blogs/467.html> .
37. Наказ МОН № 293 від 26.02.2020 р. «Про затвердження плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти».
38. Нетикет та культура віртуального спілкування: метод. поради / упоряд. О. Шматько, О. Дудок; ЛОУНБ. – Л.: Ліга-Прес, 2013. – 44 с.
39. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України. Закон України № 2163-VIII від 05.10.2017.
40. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України».
41. *ПТСР та загострення хронічних хвороб: як війна вплине на здоров'я українців.* URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/11/01/infografika/suspilstvo/ptsr-ta-zahostrennya-xronichnyx-xvorob-yak-vijna-vplyne-zdorovya-ukrayinciv>.
42. Савінова Н. А. Девіації агресії в соціальних мережах: спроба соціально-психологічної оцінки.
43. Словник термінів [Електронний ресурс]: сайт Веб-спілкування, нетикет. – URL: <http://netiquette4uth.blogspot.com/p/blog-page.html> .
44. У межах Всеукраїнської програми ментального здоров'я визначили пріоритетні проекти. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3695613-u-mezah-vseukrainskoi-programi-mentalnogo-zdorova-viznacili-prioritetni-proekti.html>
45. Указ Президента України від 30 серпня 2017 року №254/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 10 липня 2017 року «Про стан виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року „Про загрози кібербезпеці держави та невідкладні заходи з їх нейтралізації“, введеного в дію Указом Президента України від 13 лютого 2017 року № 32»».
46. Якщо накрило: 5 безкоштовних чат-ботів і мобільних додатків, які надають психологічну допомогу. URL: https://elle.ua/stil-zhizni/blog_stil_zhizni/yakshcho-nakrilo-5-bezkoshtovnih-chatbotiv-i-mobilnih-dodatkov-yaki-nadayut-psihologichnu-dopomogu/

47. Ярошенко Т. О. Технології Веб 2.0 для бібліотек і користувачів: нові можливості розвитку бібліотечного середовища : посіб. для бібліотекарів за прогр. підвищ. кваліфікації / Укр. бібл. асоц., Нац. академія керівних кадрів культури і мистецтв, Центр безперервн. інформ.-бібл. освіти, Головний тренінгов. центр для бібліотекарів; Т. О. Ярошенко, Т. О. Якушко. Київ: Самміт-книга, 2013. – 106 с.